

Haridus- ja Teadusministeerium
hm@hm.ee

Teie 23.04.2026 nr 8-2/26/2321,
HTM/26-0474/-1K/
Meie 20.05.2026 nr 1.2-3/1099-2

„Strateegiliste uuringute programmi pikaajaliste uurimissuundade sihttoetuse eraldamise ja toetuse tagasinõudmise täpsemad tingimused ja kord“ eelnõu kooskõlastamine

Lugupeetud Kristina Kallas

Tänan, et esitasite meile „Strateegiliste uuringute programmi pikaajaliste uurimissuundade sihttoetuse eraldamise ja toetuse tagasinõudmise täpsemad tingimused ja kord“ eelnõu kooskõlastamiseks. **Kooskõlastame eelnõu märkustega.** Põhjused on järgnevad:

1. Jätkurahastuse kindlustamine SUPi programmile pärast seda, kui 2029. a lõppeb VV reservis valdkondlikele ministeeriumitele mõeldud TA-lisarahastus ja kogu TA lisaraha jagatakse HTMi (60%) ja MKMi (40%) vahel.

Tegevus 1 raames on ette nähtud 4 + 2 a pikkuste projektide algatamine alates 2027. a jaanuarist. VV reserv, millele rahastusallikana viidatakse, kestab ainult 2029. aastani. Seega, et ministeerium saaks võtta meetmega ettenähtud pikaajalisi kohustusi, peaks HTM oma eelarvest programmi jätkama vähemalt samas mahus nagu on programmi maht 2027. a. Määruses tuleks viidata jätkurahastuse allikale (vt seletuskirja esimest lõiku: „Vabariigi Valitsuse tegevusprogramm kohustab haridus- ja teadusministrit käivitama Vabariigi Valitsuse reservi kogunenud ministeeriumite ja Riigikantselei teadus- ja arendustegevuse vahendite arvelt Strateegiliste uuringute programmi (edaspidi programm), mis keskendub ministeeriumite ja Riigikantselei valitsemisaladele tarviliku teadus- ja arendustegevuse toetamisele ja teadmispõhise poliitikakujundamise edendamisele.“).

2. Ebaselgus SUPi õiguslike aluste asjakohasuse osas

SUP on sisult ministeeriumide ülene meede, millega rahastatakse valdkondlikku teadus- ja arendustegevust kõigis ministeeriumides ja Riigikantseleis. Samas on meede reguleeritud ministri määruse ja käskkirjaga.

Ettepanekud:

1. Palume selgitada, miks ministeeriumide ülest meedet reguleeritakse ministri määrusega, mitte Vabariigi Valitsuse määrusega.

Kavandatud regulatsioon tuleks kehtestada Vabariigi Valitsuse määrusega, mitte ministri määrusega, kuna tegemist ei ole üksnes ühe ministeeriumi valitsemisala sisese tehnilise või korraldusliku küsimusega. Regulatsioon puudutab riigi tasandil ühtsete tingimuste ja korra kehtestamist ning selle rakendamine eeldab erinevate asutuste ja valitsemisalade tegevuse koostoimet. Seetõttu on põhjendatud, et määrusandlik pädevus oleks antud Vabariigi Valitsusele kui kollegiaalsele organile, kellel on pädevus kujundada valitsemisalade üleseid rakendusreegleid seaduse alusel ja täitmiseks. Selline lahendus tagab regulatsiooni suurema ühtsuse, õigusselguse ja institutsionaalse kaalu ning väldib olukorda, kus sisult valitsemisaladeülene küsimus lahendatakse üksnes ühe ministri määrusega.¹

2. Palume selgitada, milline on Tegevuste 2 ja 3 õiguslik alus ning miks on need jäetud määrusest välja.

3. Halduskoormuse võimalik kasv

Koalitsioonileppe punkt 178 seab eesmärgiks pidurdada uue halduskoormuse teket. Programmis kavandatud taotluste mitmeetapiline hindamine, eraldi hindamiskomisjonid, iga-aastased lepingud ning SUPi nõukoja kaasamine detailsetesse eelarveotsustesse võivad otsustusprotsessi pikendada ja lükata edasi teadus- ja arendusprojektide, sealhulgas TA projektide algust. See on eriti oluline lühiajaliste rakendusuringute puhul, kus tellijal on sageli vaja kiiresti tegutseda.

Ettepanekud:

1. **Palume Tegevuse 1 taotluste hindamisel kaaluda ühe hindamiskomisjoni kasutamist.**

Praegu on Tegevuse 1 puhul ette nähtud kaks eraldi hindamisetappi: taotluse teadus- ja arendustegevuse kvaliteedi hindamine ning taotluse riigile tähtsuse hindamine ja rahastusettepaneku tegemine. Halduskoormuse vähendamiseks võiks need etapid ühendada üheks hindamiseks, kus osalevad nii teadlastest hindajad kui ka tellija ehk ministeeriumi või Riigikantselei esindajad. Selline lahendus looks vajaliku arutelu teadusliku kvaliteedi ja rakendusliku väärtuse vahel ning vähendaks riski, et konkursilt jäävad välja taotlused, mis on valdkonna poliitikakujunduse seisukohalt väga olulised.

2. **Soovitame sõlmida projekti läbiviijaga üks leping kogu projektiperioodiks.**

Programmis kavandatud iga-aastaste lepingute sõlmimine võib suurendada nii toetuse saaja kui ka haldusorgani töökoormust. Mõistlikum oleks sõlmida üks leping ning sätestada selles tingimused lepingu muutmiseks ja vajaduse korral ennetähtaegselt lõpetamiseks. Suurem õiguskindlus võib suurendada ka teadlaste motivatsiooni konkursil osaleda.

3. **Soovitame jätta SUPi nõukoja ülesannetest välja ministeeriumide eelarvest täiendava rahastuse otsustamise ja kvootide ümberjagamise ülesanded.**

Detailsete eelarveotsuste viimine nõukoja tasandile võib muuta otsustusprotsessi tarbetult aeglasemaks. Kui ministeerium või Riigikantselei soovib projekti oma eelarvest täiendavalt rahastada, peaks piisama sellest, et ta teavitab SUPi nõukoda ja ETAGit kirjalikult. Selline täiendav rahastus ei peaks muutma programmi dokumendi lisas esitatud kvoote.

¹ Vt PS § 87 p 6 ja § 94 lg 2; VVS § 27 lg 1 ja § 50 lg 1; HMS § 90 lg 1; HÕNTE § 11 lg-d 3 ja 4.

4. **Kvootide ümberjagamise kohta teeme järgmise sõnastusettepaneku:**
„Ministeeriumi või Riigikantselei kvootide ümberjaotamise korral lepivad muudatusega seotud osapooled selles kirjalikult kokku ja teavitavad kokkuleppes kirjalikult ETAGit.“
5. **Tegevuse 2 puhul palume kaaluda paindlikumat ja väiksema halduskoormusega korraldust.**

Tegevuse 2 projektid peaksid olema võimalikult agiilsed ning lähtuma ministeeriumide ja Riigikantselei tegelikust vajadusest, ajakavast ja eelarvelistest võimalustest. Seetõttu võiksid Tegevuse 2 taotlusi hinnata eelkõige teema välja pakkunud ministeeriumid ja Riigikantselei ise. Teadlaste eraldi kaasamine ei pruugi olla vajalik, kuna ministeeriumides on olemas teadusnõunike pädevus. Samuti tuleks kaaluda, kas Tegevuse 2 koondamine ETAGi alla on põhjendatud või suurendab see põhjendamatult halduskoormust. Agiilsete projektide puhul võiks rahastus tulla vastava ministeeriumi eelarvest ning projektiperiood ja eelarve peaksid sõltuma konkreetse tellitava töö sisust.

4. Riigi raha ebamõistliku kulutamise risk

Tegevuse 1 puhul tuleks täpsustada määruse § 6 lõikes 1 sätestatud eelarve arvestamise põhimõtet. Kui Tegevuse 1 minimaalne toetussumma on 150 000 eurot aastas, peaks olema selgelt arusaadav, et tegemist on täisaasta kohta arvestatava summaga. Praegune sõnastus ei arvesta olukordi, kus uuring kestab näiteks 2,5 või 3,5 aastat või lõpeb kalendriaasta keskel. Sellisel juhul peaks toetussumma olema proportsionaalne uuringu tegeliku kestusega. Näiteks kui töö kestab üksnes pool aastat, peaks vastav summa olema 75 000 eurot, mitte 150 000 eurot.

Samuti on määruse § 6 lõikes 2 fikseeritud töö läbiviija üldkululõivuks 20% projekti eelarvest. Selline jäik määr võib kaasa tuua riigi raha ebamõistliku kasutamise olukorras, kus teadus- ja arendustegevust läbiviivad asutused on valmis projekti ellu viima väiksema üldkululõivuga. Sotsiaalministeeriumi kogemuse põhjal on mitmed asutused teinud sarnaseid töid väiksema üldkululõivu eest, tegutsedes seeläbi säästlikumalt.

Ettepanekud:

1. Täpsustada, et Tegevuse 1 teadusuuringu minimaalne aastaeelarve arvestatakse proportsionaalselt uuringu tegeliku kestusega.
2. Sõnastada määruses, et töö läbiviija üldkululõiv võib olla **kuni 20% projekti eelarvest**, mitte fikseeritult 20%.

5. SekMo meetme doktorantide palgakulu katmine SUPi kaudu

Lahendamist vajab küsimus, kuidas katta SUPi raames nende doktorantide palgakulu, kes palgatakse SekMo meetme kaudu ministeeriumisse. Selleks võiks doktorantide värbamisega seotud palgakulu katta Tegevuse 3 alt.

Ettepanek:

Teeme ettepaneku lisada doktorantide ministeeriumisse värbamise palgakulu katmine Tegevuse 3 alla ning laiendada Tegevust 3 nii, et see hõlmaks ka doktorantide sektoritevahelise mobiilsuse toetamist.

Kokkuvõttes, mõistlik oleks piloteerida Tegevust 1, mida SoM toetab ülal loetletud tingimustel ja jätta SUPi programmi raames planeeritava Tegevuse 2 ministeeriumite endi korraldada. Seda enam, et selge pole ETAGi võimekus kogu programmi (st Tegevusi 1, 2 ja

3) administreerida ning kohtumistel ETAGi esindajatega² ei ole nad väljendanud innukust Tegevuse 2 ehk agiilsete uuringute administreerimiseks juba 2027. a, mis tõstab oluliselt SUPi administreerimise töömahtu.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Karmen Joller
sotsiaalminister

Kristella Kukk
kristella.kukk@sm.ee

---

² Nt 06.05.2026 ministeeriumite ühishoones toimunud teadusnõunike ümarlaua.